

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ФБСС*

В умовах фінансової кризи, у якій перебуває наразі банківська система України, банки з одного боку мають проблеми із забезпеченням своєї ресурсної бази, з іншої вони не мають достатньо ефективних шляхів розміщення коштів, а отже, втратили спроможність забезпечити свою ліквідність, дохідність та можливість захиститися від ризиків на майбутнє. Більшість проблем банків в період кризи розпочалися саме з неправильної структури активів та незбалансованості активів і пасивів. Питання антикризового управління як структурою, так і якістю активів комерційного банку, наразі має високу ступінь актуальності. Під активами розуміють розміщення й використання залучених банком коштів з метою одержання прибутку і підтримання ліквідності банку. Активи банку відрізняються за ступенем ліквідності, прибутковості та ризикованості. Чим вищий рівень ліквідності активу, тим менш він прибутковий. Чим вищий ступінь ризику, тим вищий розмір прибутку. Для успішної роботи банк повинен сформувати таку структуру активів банку, яка б з одного боку, забезпечувала виконання вимог НБУ щодо ліквідності та ризикованості, а з іншого, - підтримувала б необхідний рівень прибутковості банку. Таким чином, добре організоване управління активами є необхідною складовою для ефективної діяльності не лише в умовах кризи, а й в умовах жорсткої ділової конкуренції.

Не менш важливим є питання забезпечення якості активів банку. До поняття «якість активів» входять такі характеристики банківських активів, як ліквідність (легкість перетворення в грошову форму) та диверсифікація. Чим вища якість активів банку, тим вища їх ліквідність. Найбільший дохід та поряд із цим найбільший рівень ризику банку приходить саме на кредитні та інвестиційні операції. Наразі кожен третій кредит банківської системи України – проблемний. За результатом стрес-тесту НБУ якість кредитного портфеля комерційних банків 2016 році була на найнижчому історичному рівні. Збиток, отриманий банками України за результатами 2016 р., пов'язаний саме із низькою якістю кредитних портфелів, та як наслідок необхідністю створювати великі резерви під кредитну заборгованість.

Простеживши особливості управління активами банків в період фінансової кризи, ми визначили, що від фінансової кризи в Україні найсильніше постраждали найбільші та великі банки. Найвідчутніших втрат зазнали ті банки, в яких менеджмент проводив високо ризикову політику, здійснював неефективне управління активами й пасивами, управляв ліквідністю переважно завдяки міжбанківським ресурсам, штучно підтримував нормативи ліквідності за рахунок зустрічних міжбанківських операцій, ігнорував вимоги щодо збалансованості активів і пасивів за строками, активно використовував так звані «накопичувальні рахунки», які по своїй суті були рахунками до запитання і давали змогу банкам штучно «поліпшувати» збалансованість на вимогу НБУ.

Отже нездатність банків ефективно управляти своїми активними ресурсами в період фінансової кризи показала неефективність та непридатність так званих планів-заходів щодо підтримки ліквідності, дохідності та оптимального рівня ризику на випадок непередбачених обставин. Вміння збільшувати свої кошти за рахунок інвестування, стимулювати своїх клієнтів до вчасного повернення кредитів, ефективно боротися з проблемними боргами, тим самим мінімізувати ризики, отримувати стабільний дохід не лише від кредитної, а й від інвестиційної діяльності, а також від впровадження інноваційних банківських послуг, все це залишається основними завданнями українських банків і не лише в період фінансової кризи.

